

Kiss András főtitkár jelentése az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1993. évi munkájáról

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1990. október 27-i ünnepi hangulatban lezajlott közgyűlésén újjászervezésünkről és további feladatainkról szólva — nem ünneprontókként, de a valóságot szem előtt tartva — jeleztük, hogy Egyesületünk, akárcsak intézményrendszerünk más hagyományos szervezetei, még a felváltott hatalom fél évszázad folyamán kialakult szabályozó rendszerében, jórészt annak jogfosztó és korlátozó hatalom felváltása miatt kényszerült tevékenységét megkezdeni. Azt is elmondtuk, hogy nem szándékozunk hiú ábrándokba bocsátkozni, fellegekben járni. Vállaltuk a valóság tudomásulvételét, de ugyanakkor — és ezt valamennyi azóta megtartott közgyűlésünk jóváhagyólag magáévá tette — kifejeztük, hogy jogainkhoz szilárdan ragaszkodunk és nem mondunk le azokról. Viszont — ezzel is tisztában voltunk — ahhoz, hogy ezekkel a jogokkal élhessünk, elengedhetetlennek tartottuk és tartjuk a polgári jogállami keretet. Külön fejtegetést igényelne annak elemzése, hol tartunk ezen a téren. Ehelyett kénytelenek vagyunk arra szorítkozni, hogy ezúttal is megállapítsuk: a hangoztatott jelszavak és kijelentések ellenére és leple alatt, éppen a polgári jogállamiság alappillérei közül a teljes jog- és esélyegyenlőségen alapuló, nem korlátozott állampolgári jogok, a magántulajdon és szerzett jogok csorbíthatlan biztosítása, az ezekből fakadó személyi és testületi cselekvések gyakorlása még mindig csak igények. Ezt azért tartjuk szükségesnek leszögezni, mert azok, akik tisztújító köz-

gyűlésünkön megbízatásukat és munkájuk eredményét átadják az újonnan megválasztott tisztségviselőknek, nem arról számolhatnak be, hogy mit tehettek volna az Erdélyi Múzeum-Egyesület egykori kereteiben és jogosan megillető lehetőségei felhasználásával, hanem arról, hogy mit tehettek a jogfosztottság állapotában és anyagi bázisunk hiányában. Ezért ez nem az áthagyományozott talentumokkal való sáfárkodásról szóló számvetés, hanem arról, hogy az újrakezdés sivár körülményei között, a magunk erejéből és önzetlen támogatóink segítségével — ez utóbbiak közül mindvégig hiányzott az állam támogatása —, az „ahogy lehet” szellemében, mit érthetünk el egyesületi célunk: a magyar nyelvű tudományművelés, annak továbbélterése terén, mit adunk át a változatlan célok eredményesebb megvalósításához. Mindezekről a következőket jelenthetjük közgyűlésünknek:

Szervezés. Ebben az esztendőben is megjelent, ezúttal már a 4. számú Hírlevelünk ismerteti taglétszámunk alakulását. A jelenlegi 18 656 össztagszámból 79 alapító tag, 1789 rendes tag (ebből 482 egyetemi hallgató) és 16 788 bel- és külföldi pártoló tag. A gyarapodás jóleső érzését tetézi afeletti örömünk, hogy új tagjaink zöme a fiatal nemzedék, az egyetemi hallgatóság sorából kerül ki. Úgy érezzük, hogy kötődésük (amelyet most leginkább az indokol, hogy könyvtárunkkal lehetőségeinkhez mérten az ő igényeik szolgálatában állunk) reménykeltő az új magyar nyelvű tudományművelés szempontjából. Ehhez kapcsolódva nem mulaszthatjuk el, hogy megköszönjük azoknak az egyetemi és főiskolai oktatóknak felelősségteljes hozzáállását is, akik nemcsak könyvtárunkba irányítják hallgatóikat, hanem gondoskodnak szakkönyvvállományunk gyarapításáról, és a könyvigénylések terén is jelzik szükségleteiket. Tavaly előterjesztett jelentésünk óta Egyesületünket támogató hazai vállalatok száma a brassói Maromacon Kft-vel gyarapodott. Változatlanul hálásak vagyunk kül- és belföldi pártoló tagjainknak, akik mind erkölcsi, mind anyagi támogatásukkal igyekeznek előbbre vinni tudományművelésünk ügyét és tagjaink kutatási eredményeit közlétező kiadványaink megjelenését.

Sajnos, úgy tűnik, az 1994. év folyamán számolnunk kell taglétszám-csökkenéssel is. Ugyanis a tagdíjbefizetési nyilvántartásból az derül ki, hogy tagjaink egy része, akik a kezdet lelkesedésétől fűtte Egyesületünk tagjai lettek, bizonyára különböző okokból (itt közrejárthatott az egyre romló anyagi helyzet, de a közöny vagy más tényező is) három egymást követő évben nem fizették ki tagdíjukat, ez viszont Alapszabályaink értelmében a tagság megszűnését vonja maga után. Sajnáljuk, hogy Alapszabályainknak ezt a rendelkezését alkalmazzunk, de saját törvényeinket nekünk kell elsőként tiszteletben tartanunk. Nem szeretnénk azonban, ha azoknak szűnne meg tagsága, akik kezdetben őszinte együttműködési és támogatási szándékkal léptek sorainkba, de anyagi nehézségeik miatt nem teljesíthetik tagdíj-befizetési kötelezettségeiket. Ezért azt javasoljuk nekik, hogy továbbra is pártoló tagokként vegyenek részt egyesületi életünkben. Ez esetben csupán erkölcsi és tehetségük szerinti anyagi támogatási kötelezettségeik lennének. Tagsági átminősítéstük minden indokolás nélkül, egyszerű bejelentéssel érhetik el.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület helyi csoportjai továbbra is igyekeznek együttműködni mind a tagok toborzásában, a tagdíjak beszedésében, mind a kiadványaink terjesztésében. Sajnos a mindenemű közlekedés költségeinek terhei megnehezítették a személyi kapcsolatteremtést, az elmúlt években élénkebb helyi rendezvények szervezését, de addig is, amíg sikerül ezeket az anyagi nehézségeket áthidalnunk, kapcsolathálózatunkat fenn kell tartanunk, ki kell terjesztenünk, és jobbításra szorul ilyen irányú szervező munkánk is. Egyesületünk tisztában van azzal, hogy ezen a téren még sok a hiányosság. De ezek kiküszöbölésére éppen közgyűlésünket tartjuk a legalkalmasabbnak annak kinyilvánítására, hogy itteni erőfeszítéseink mellett szükségünk van tagtársaink cselekvő hozzáállására is. Eddig is megtettük, ezután is mindig készek vagyunk tagtársainkat, csoportokat tudományos munkájuk során támogatni, szakfolyóirataink pedig várják a szakszerűség és tudományos színvonal igényeinek megfelelő, közlésre alkalmas munkáikat.

Céljainak megfelelően Egyesületünk elsőrendű feladata keretet és lehetőséget nyújtani a tudományos munkának. De soha nem zárkoztunk el attól, hogy akár saját rendezésben, akár más tudományos vagy közművelődési egyesülettel együttműködve részt vegyünk az igényes közművelésben. Ennek megfelelően az 1994. év folyamán a Balassi Bálint, Jósika Miklós és Kossuth Lajos évfordulók alkalmával tudományos ülésszakokon szándékozunk megemlékezni múltunk e kimagasló személyiségeiről. Kossuth-előadásainkat pedig meg kívánjuk tartani a Szilágyságban is, ahonnan ilyen igény érkezett, de máshol is, ahol valamelyik emlékülés megszervezhető.

Sok nehézséggel és fáradtságos munkával létrehozott új könyvtári és munkahelyeink fenntartása, kiadványaink további rendszeres megjelentetése egyre súlyosabb anyagi terheket rónak Egyesületünkre. Ezért ismét arra kényszerülünk, hogy közgyűlésünknek a tagdíjak méltányos felemelését javasoljuk.

Szakosztályaink. Egyesületünk szervezeti felépítésének megfelelően a tudományos tevékenység öt szakosztályunk keretein belül folyik, és ugyancsak szakosztályaink gondoskodnak a kutatási eredmények közléteiről is. E tekintetben teljes önállósággal rendelkeznek, ezért a szaktudományi kutatások támogatásának, kiadványok megjelentetésének és ülésszakok szervezésének a joga és feladata a szakosztályok hatáskörébe tartozik, a választmány és az elnökség biztosította anyagi lehetőségekhez mérten. Ennek megfelelően a szakosztályokon belül végzett munkáról, eredményekről, jövőbeli tervekről a szakosztályi jelentések számolnak be részletesen, és ezek keretében vitathatja meg a tagság az elért eredményeket, valamint a jövőbeli terveket. Tétélesen az 1993-beli szakosztályi rendezvényekről és megjelent munkákról az Erdélyi Múzeum LV. kötetének 3–4. füzeté tájékoztat, és beszámol az eredményekről a 4. sz. Hírlevél is. Alapszabályainknak megfelelően itt csupán összegezve szólhatunk szakosztályaink munkájáról. De mert éppen a szakosztályi munka részletesebb ismertetése egészíti ki és mélyíti el az Erdélyi Múzeum-Egyesületről szóló általános beszá-

molót, javasoljuk: szakosztályaink vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy a tevékenységükről részletesen beszámoló szakosztályi jelentéseket iktassák be folyóiratuk hivatalos anyagába, ez annál is inkább indokolt lenne, mert szakosztályaink zöme nemcsak eredményekről számolt be komoly részletességgel, hanem bőven kitértek jövőbeli terveikre is. Viszont jelentésünk megszabott terjedelme nem ad lehetőséget még a felsorolásra sem.

Az 1993. esztendő folyamán szakosztályaink 20 felolvasóülést tartottak. Jórészt saját szervezésben, de más szakosztály vagy tudományos egyesület (EMT) együttműködésével is. Ezekbe magyarországi egyetemi tanerők és tudományos kutatók is bekapcsolódtak.

A *Bölcsész-, Nyelv és Történettudományi Szakosztály a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztállyal* közösen emlékezett meg Venczel József születésének 80. évfordulójáról, tagjai pedig részt vettek Marosvásárhelyen az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság megalakulása 200. évfordulójára rendezett ülésszakon. Tagjai akár előadókként, akár hallgatókként jelen voltak a debreceni Ady Endre Akadémia szervezésében tartott előadásokon is. A Szakosztály 1993-ban is tudományos vagy megemlékező üléseken vett részt Dicsőszentmártonban, Szilágysomlyón (többek között a Báthory-napok alkalmával) és Tordán. A *Természettudományi és Matematikai Szakosztály* tagjai a szervezésben vállalt részvétellel és előadásokkal járultak hozzá a Debrecenben 1993. augusztus 10-e és 12-e között megtartott, a Kárpát-medence III. Környezetvédelmi Konferenciájának sikeréhez, környezetvédelmi előadássorozatot szerveztek a Református Főiskolán, és részt vettek Dés környékének környezetvédelmi vizsgálatában. Az *Orvostudományi Szakosztály* tagjai Marosvásárhelyen kívül Sepsiszentgyörgyön, Székelyudvarhelyen, Szatmárnémetiben (a Szent-Györgyi Albert Társaság szervezésében) vettek részt tudományos összejöveteleken és tartottak előadást. Ebben az évben pedig Nagyvárad látta vendégül a hazai magyar orvosok és a határokon túli vendégeik tudományos seregszemléjét az Orvostudományi Szakosztály III. tudományos ülésszakán. A szakmai továbbképzés érdekében a Szakosztály 60 pályázó közül 25 belgyógyászt a diabetológia és a nefrológia témakörben, 5 sebészt, urológust, valamint nőgyógyászt küldött a Segítő Jobb anyagi támogatásával a debreceni Ady Endre Akadémia előadásaira. A *Műszaki Tudományi Szakosztály* kolozsvári felolvasóületein kívül az építő-szerelő csoport szervezésében 1993. február 22-e és 27-e között határon kívüli szakemberek részvételével megtartotta a Műemlékek rehabilitációjának elméleti és gyakorlati kérdései című tudományos ülésszakát, Kudzsiron pedig a Modern gépek és technológiák tematikájú ülésszakot szervezték meg a szakosztály tagjai. Ugyancsak ők vállaltak előadásokat Miskolcon a VIII. Nemzetközi Szerszámkonferencia és Kiállítás című rendezvénysorozaton, de előadókként jelen voltak Miskolcon, Izraelben, Brnóban, Harkov Aliustán, Nyírbátorban és Budapesten is.

Egyik szakosztályi beszámoló megállapítja, hogy a „felolvasóületeken főleg tudománytörténeti és tudományterjesztő előadások hangzottak el”. Ugyancsak a szakosztályi beszámolók számbavétele során az is kiderül, hogy főleg a humán szakterületeken még mindig a megemlékezéseken, ünnepi rendezvényeken van a hangsúly. Az is igaz, hogy éppen ezen a területen még rengeteg a tennivaló, hiszen egy fél évszázad okozta nemzettudati károsodást kell orvosolnunk. De ezt a feladatot közművelődési testvéregyesületeinkkel kell elvégeznünk. Mert végeredményben az Erdélyi Múzeum-Egyesület jellegénél fogva az eredeti tudományos kutatásokat, az új eredményeket ismertető ülések és közlések megszervezésével tesz eleget meghatározott feladatainak. A szakosztályi beszámolók számbavétele során eredményesen válogathatunk ezekből, és ha nincs is jelenleg módunk arra, hogy valamennyit közreadjunk, a szakosztályok feladata, hogy kiadványaikban a legjobbakat, az elméleti jellegűeket, az újat hozó írásokat válogassák ki közlésre.

Pályázatok. Annak érdekében, hogy azoknak a feladatoknak is eleget tehesünk, amelyek sajátos helyzetünkből fakadnak és elsősorban a humán szakterületek művelőit kötelezi, valamint azért, hogy vidéken élő tagtársainkat is bevonjuk munkánkba, 1994. december 31-i határidővel ismét meghirdettük honismereti-helytörténeti pályázatunkat, kutatóink ösztönzésére pedig kutatói pályázatot tettünk közzé. Az elfogadott konkrét témákra szóló kutatói megbízásokra megállapodásokat kötöttünk.

A Gróf Mikó Imre Alapítvánnyal közösen az Erdélyi Múzeum-Egyesület néhai Entz Géza professzor emlékére és tiszteletére róla elnevezett díj alapítását határozta el. Az ötévente egyszer kiadandó Entz Géza-díjjal olyan erdélyi témájú megjelent vagy nyomdakész tudományos munkákat kíván kitüntetni a művészettörténet, a történelem és segédtudományai, valamint a régészet és medievisztika területén, amelyek a megelőző öt év alatt születtek és kimagasló tudományos értéket képviselnek. A jelentős összeggel együtt járó díj odaítéléséről az Erdélyi Múzeum-Egyesület Elnöksége és a Gróf Mikó Imre Alapítvány Kuratóriuma együttesen dönt, kiadására első alkalommal 1998. március 3-án kerül sor.

Kiadványaink. 4. sz. Hírlevelünk ezúttal is tájékoztat eddig megjelent és előkészületben levő kiadványainkról. A közismert nagyon magas papírárak és egyéb nehézségek ellenére, mégis jelenthetjük a közgyűlésnek, hogy — nem kis mértékben pártoló tagjaink felbecsülhetetlen támogatásával — szakosztályi folyóirataink és kiadványaink megjelentek, és további megjelenésüket is egy időre biztosítottuk. Megelégedéssel jelenthetjük, hogy eddig megjelentett szakosztályi folyóirataink és más kiadványaink mellett megjelent az Erdélyi Történelmi Adatok VI/1. füzeté. A forráskiadványt gróf Mikó Imre indította 1855-ben, és négy megjelent kötetének folytatásaként 1945-ben Jakó Zsigmond vállalta az V. kötet szerkesztését, amiből 2 füzet jelent meg, de a bekövetkezett szomorú korszak nem tette lehetővé, hogy a korszerű és igényes forráskiadványsorozat új kötetekkel gazdagítsa közzétett történeti forrásainkat. Reménykeltőnek véljük, hogy a rangos forráskiadvány ugyanannak a sorozatszerkesztőnek az irányításával megjelentette a VI. kötet 1. füzetét *Torda város tanácsi jegyzőkönyve 1603–1678* címmel, Wolf Rudolf gondozásában. Hisszük, hogy a korszerű for-

ráskiadványok magas színvonalát elért füzetet most már újabb és újabb hasonló kiadványok követik. Történeti forrásaink még mindig jórészt feltáratlanok, kiadatlanok. A szakszerű, igényes kutatás lehetőségei adottak, az eredmények jórészt kutatóinktól függnék.

Sajnos, Entz Géza tavaly bejelentett alapvető erdélyi művészettörténeti munkája nem jelenhetett meg 1993 folyamán, de remélhetőleg 1994-ben az első kötet kikerül a nyomdából.

Kiadványaink, mint általában a tudományos kiadványok, veszteségesek. Viszont vállalunk kell, hogy ezek még súlyos anyagi terhek árán is hozzáférhető áron jussanak a szakemberek és érdeklődők kezébe. A szakosztályok folyóiratainak kiadási költségeit Egyesületünk viseli, de már az Erdélyi Tudományos Füzetek, valamint az Erdélyi Történelmi Adatok megjelentetését csak áldozatkész támogatóink anyagi segítsége teszi lehetővé. Ezeknek nevét minden alkalommal feltüntetjük kiadványainkban. 1993-ban az Erdélyi Tudományos Füzetek 214. füzetét Dr. Gyergyai Ferenc orvosprofesszor és az Unitárius Egyház anyagi támogatásával jelenhetett meg, az Erdélyi Történelmi Adatok füzetének kiadását pedig gróf Kornis Gabriella adománya tette lehetővé.

Kiadványaink megjelenésének gyorsítása és rendszeresebbé tétele érdekében ésszerűbben kell gazdálkodnunk szellemi és anyagi javainkkal. Tervezzük, hogy saját kezelésben végezzük a számítógépes szövegszedést.

Jöllehet kiadványaink terjesztésének megszervezése még mindig jobbításra vár, de mivel megjelenésükről mindig tájékoztatjuk tagjainkat mind hírleveleinkben, mind kiadványaink borítólapján, ezek eljutnak tagjainkhoz részben közvetlenül a titkárság útján, részben helyi megbízottjaink útján. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy néhány kiadványunk el is fogyott már. Az eddigi tapasztalatok azt is indokolják, hogy egyes szakosztályaink folyóiratainak esetében a példányszámot növelni kellene, más esetekben pedig felül kellene vizsgálni az eddig megállapított példányszámot.

Ösztöndíjak. 1993-ban is sor került a Magyar Tudományos Akadémia által biztosított öt egyéves ösztöndíj odaítélésére, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium 240 hónapnyi ösztöndíjkeretét pedig részben posztgraduális, részben kutatói ösztöndíjként hasznosítottuk. Az Europa Institut általában két hétre szabott ösztöndíjait 20 hetet kitevő időtartamra vették igénybe kutatóink, a Magyar Országos Levéltár — valóságos ösztöndíjértékű — vendégszoba-használatának igénylői (meg kell jegyeznünk, hogy megállapodásunk szerint ezt rendszeres levéltári kutatásokat végző tagjaink vehetik igénybe) 70 napra jutottak szálláshoz. A 4. számú Hírlevél részletesebben ismerteti az odaítélt ösztöndíjak tartamát és tudományágak szerinti megoszlását. Az 1990 óta juttatott különböző ösztöndíjak részletes, felmérészerű vizsgálata bizonyára értékes adatokat szolgáltat majd a kezdetben valósággal áradatként — jórészt egyéni akciók eredményeként — igényelt és kapott ösztöndíjak hasznáról, eredményeiről. Éveken keresztül sok pontot okozott a pályázók kiválogatása, egy egészséges szemlélet és rendszer kialakításának az igénylése. Ugy tűnik, és ezt a Művelődési és Közoktatási Minisztérium keretében működő Ösztöndíjtanács közzétett Állásfoglalása is igazolja (megjelent a Szabadság ez évi február 23-i számában), végre helyes meder felé halad az ösztöndíj-juttatási rendszer. Ugyanis az évek folyamán ezen az úton nemcsak az indokolatlan kiadás veszélye fenyegetett, de az is, hogy szívós küzdelemmel fenntartott oktatási intézményeinkben vagy olyan tagozatokon, ahol eredményesen tanulhattak volna az itteni magyar diákok, a jelentkezők száma fogyott és az oktatókat is valósággal légüres tér fenyegette. Ezért az előző jelentéseinkben elhangzott gyakori bírálatról eltérően ezúttal jóleső érzéssel nyugtázzuk a Művelődési és Közoktatási Minisztérium keretében működő Ösztöndíjtanács és az ügyeinkkel foglalkozó miniszteri tanácsos asszony elvszerű, rendszeres munkáját. Egyesületünk a négy év alatt kizárólag egyetemi és főiskolai végzettségűek ösztöndíjkérését kezelte. Álláspontunk változatlanul az volt, hogy olyan pályázóknak juttassunk ösztöndíjat, akik továbbképzésüket elsősorban a hazai felsőoktatásban és kutatásban értékesíthetik, illetve szakosításuk társadalmi igényként jelentkezik (például orvosoknál). Ennek megfelelően tettünk különbséget ösztöndíjaink között is. A helyzet józan mérlegelése következtében a jövőben az említett szempontok következtetésében érvényesülnek és a hangsúly a kutatási ösztöndíjakra esik, illetve az említett szempontokban az olyan szakterületekre, amelyeken a továbbképzés megkívánja a magyarországi szakosodást. Szem előtt tartva azt a szempontot, hogy a nekünk juttatott ösztöndíjkeretnek a célja hazai magyar társadalmunk tudományos érdekeinek a szolgálata, egyéves akadémiai ösztöndíjasainkkal szerződést kötünk, amelynek értelmében vállalják, hogy hazajönnek, ellenkező esetben kötelesek a továbbképzésükre fordított költségeket visszatéríteni. Ez megfelel ösztöndíjaink céljának, ugyanakkor nem korlátoz senkit sem abbeli szabadságában, hogy önmaga döntsön sorsáról. Ezt a jogát mindenkinek elismerjük, de itteni magyar társadalmunknak is jogos igénye az, hogy az itt értékesíthető továbbképzés célját szolgáló pénzügyi keretet arra használják azok, akik ezt szabadon igénybe veszik, amire azt eredetileg szánták.

Ingtalanaink, székhely, bérlemények. Ami ingatlanaink helyzetét illeti, éppen jogérvényesítési igényeink vonatkozásában nem jelenthetjük azt, ami természetes lenne, hogy jogaink érvényesítése sikerrel járt. Pedig készséggel igazoltuk volna jelentésünkben, hogy íme, egy lépést tettünk a jogállamiság felé. Az eredetileg és változatlanul tulajdonunkért, a Wass Otilia-házért tovább folyik perünk, pontosabban első fokon a bíróság előtt van megállapítási keresetünk. A Jordáky-ház ügyében indított perünket a bíróság jogerősen elutasította, ami talán kezdete is lehet egy új joggyakorlatnak: a betört ajtón keresztül rohammal szédült könyvtár útján szerzett lakterület jogossága elismerésének. Ez esetben tehát a Jordáky-házból csupán az örökölt negyedrészes ingatlant használhatjuk. Viszont a sok nehézség ellenére, saját, támogatásban részesült, vesződséges és fáradtságos

munkánk eredményeként most már körvonalazhatjuk azt a keretet, amelyben a jövőben munkánkat jobb körülmények közt végezhetjük.

Székhelyünk — a római katolikus Szent Mihály-templom plébániájának áldozatos támogatásával — továbbra is az Unió (Memorandum) utcában van. Az 1993. év folyamán a háztulajdonos plébánia jóakaratu segítőkészséggel egy új lakást ajánlott fel, ami első látásra bizonyos reményekre jogosított, főleg a jobb elrendezésű könyvtár és alkalmas olvasóterem kialakítása tekintetében, de alaposabb szemle után kiderült, hogy könyvtár és olvasóterem céljaira a lakás műszaki szempontból alkalmatlan. A debreceni Református Kollégium és itteni képviselői támogatásával szerzett bérelt szobát teljesen rendbe hoztattuk, és 1994-ben ott kezdi meg munkáját kiadvány-szerkesztőségünk.

Erőfeszítéseink eredményeként azt is jelenthetjük a közgyűlésnek, hogy tudományos tevékenységeink számára két munkahelyet sikerült kialakítanunk. A Lakatos utcai ingatlanunk teljes kijavítása és felszerelése befejezés felé közeledik. Itt lesz a szervezett kutatás otthona, a Lőrinczi-könyvtár működési helye, és itt rendezük be külföldi és vidéki kutatóink számára a vendégszobát. A másik tudományos műhely a teljesen újjáalakított Jordáky-házrészben alakul ki. Ez a Jordáky-könyvtárnak és egy szépen kialakított olvasóteremnek biztosított helyet. Ezáltal az örökhagyó Jordáky Lajosné kívánásának megfelelően megkezdődhet a kutató és könyvvgyűjtő Jordáky Lajos nevét viselő könyvtár rendszerezése és használatba adása.

Ugyancsak megelégedéssel jelenthetjük a közgyűlésnek, hogy Marosvásárhelyen sikerült előnyös feltételek mellett egy kétszobás lakást vásárolnunk, ahol Orvostudományi Szakosztályunk és marosvásárhelyi csoportunk székhelyét rendeztük be.

Szilágysomlyói ingatlanunk jó állapotáról ottani csoportunk példás módon gondoskodik.

Úgy érezzük, hogy a fentiek ismertetése után nem hallgathatjuk el, hogy az 1993. év folyamán Egyesületünk székhelye valóságos munkatelepi irodává alakult át, említett ingatlanaink pedig munkateleppé változtak. Mindezek olyan erőfeszítéseket igényeltek, egészen a fizikai munkáig, amelyeket ugyanúgy beszámolóink részeként kell jelentenünk közgyűlésünknek, mint egyéb tevékenységeinket. Ugyanakkor pedig úgy véljük, hogy ezért a rendkívüli munkáért megilleti a köszönet mindazokat, akik részt vállaltak ebben a munkában, amely minden kisemimizetségünk ellenére új kereteket teremtett egyesületi tevékenységeinknek.

Adományok. 1993-ban sem szűnt meg pártolóink részéről a támogatás. Az Erdélyi Múzeum 1993. évi LV. kötetében, sajnos, helyszűke miatt nem tehetjük közzé adományozóink névsorait, de ezt a mulasztásunkat a jövőben helyrehozzuk. Meg kell azonban említenünk, hogy a Lakatos utcai ház és a Jordáky-házrész központi fűtésének beszereléséhez gróf Degenfeld-Schonburg Sándor pártoló tagunk ismételt segítőkészségével egy Junkers-Kombi kazán adományozásával járult hozzá. Özv. dr. Nagy Gézané, Egyesületünk egykori főtitkára: Nagy Géza értékes tudományos könyvtárát, özv. dr. Nagy Miklósné pedig kiváló mezőgazdasági szakírónk: Nagy Miklós könyv- és folyóiratgyűjteményét adományozta Egyesületünknek. A Kriterion Könyvkiadó jelentős könyv- és folyóiratgyűjteménnyel gazdagította könyvtárunkat, Szakó Erzsébet pedig dr. Jancsó Béla könyv- és irathagyatékát helyezte letébe. Ezzel kapcsolatban meg kell említenünk, hogy a tudományos kutatások elősegítése érdekében Egyesületünk arra kéri azokat a tagjait, akik az erdélyi tudományos és közélet résztvevői leveleinek, egyéb irományainak vannak birtokában, adják át ezeket fénymásolásra vagy letébe az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek (akár bizonyos időre zárolt kutatási lehetőségek kikötésével is), mert az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a történeti forrásanyag legbiztosabban a közgyűjteményekben marad meg. Ebben a vonatkozásban köszönettel tartozunk dr. Dósa András ny. gyógyszerész tagtársunknak, aki Kelemen Lajos-leveleket adott át Egyesületünknek. Ugyancsak az említett kutatások érdekében szívesen vesszük gyászjelentések letébe helyezését is.

Kapcsolatok, együttműködések. A könyvtárunkat folyamatosan ellátó Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára mellett a Magyar Országos levéltár, valamint a szegedi József Attila Tudományegyetem gyarapította könyvállományunkat nagy értékű adományokkal. Cserekapcsolataink a korábbi megállapodások keretében folyamatosan működnek. Ez évben a Magyar Nemzeti Múzeum Legújabbkori Történelmi Múzeumával, a Honismereti Szövetséggel, a Magyar Egyháztörténeti Vázlatok szerkesztőségével, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Könyvtárával, a Göttingai Egyetem Könyvtárával, a kolozsvári Régészeti és Művészettörténeti Intézettel, a szegedi József Attila Tudományegyetem Társadalomelméleti Kortörténeti Gyűjteményével létesítettünk kiadványcsere-kapcsolatot.

Kapcsolataink továbbfejlesztése során az elmúlt esztendőben együttműködési szándéknyilatkozatot írtunk alá a Kossuth Lajos Tudományegyetem Történelmi Intézetével (ennek eredményeként, többek között, az ez év április 16-i Kossuth-emlékülésen az Intézet egyik tagja is előadást tart), az Ybl Miklós Műszaki Főiskolával pedig az építés, műemlékvédelem és népi építészet témakörben kötöttünk együttműködési megállapodást.

Könyvtárunk vonatkozásában azt tartjuk a legjelentősebb eredménynek, hogy könyvállományunkat a fiatal nemzedék szolgálatába sikerült állítanunk, akik valósággal a magukénak tekintik könyvtárunkat. Ennek megfelelően az állomány állandó gyarapítását és rendszerezését egyik legfontosabb feladatunknak tekintjük.

Munkaterv. A jelentésünkben elmondottak alapján az 1994. esztendőre a következő munkatervet terjesztjük a közgyűlés elé:

1. A szakosztályok részletes munkaterveinek támogatása.
2. Az integrált kutatási tervek támogatása mind a rendelkezésünkre álló ösztöndíjak, mind a Gróf Mikó Imre Alapítvány anyagi forrásainak felhasználásával.
3. A beérkezett ösztöndíjpályázatok elbírálása.

4. További kutatási megbízások kiadása. Az Erdélyi Múzeum LV/1993. 1–2. számában közzétett pályázati felhívás alapján Egyesületünk a következő kutatási megbízásokat kötötte meg:

- Balázs Sándor: *A „Magyar Kisebbség” folyóirat*
- Bodor András: *Bethlen Farkas latin nyelvű Erdély-történetének magyar fordítása*. A szövegellenőrzésre Szabó György kapott megbízást.
- Dávid Gyula: *A Kriterion Könyvkiadó története 1989-ig*
- Deé Istvánná Nagy Anikó: *A könyvtáralapító Teleki Sámuel*
- Demény Lajos: *A XVII. századi lustrakönyvek*
- Egyed Akos–Kovács Kiss Gyöngy–Nagy György–Tonk Sándor: *Az erdélyi magyarság története*
- Hatházi Zsuzsa: *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon, IV. kötet*
- Janitsék Jenő–Magyar András–Pál-Antal Sándor–Rokaly József: *Gyergyószék helytörténeti lexikona*
- Kovács András: *Gyulafehérvár város XVIII. századi törvénykezési jegyzőkönyvei*
- Kristó András: *Bányai János geológus életműve*
- Murádin László: *Felcsik és Háromszék helynevei*
- Sipos Gábor: *Az Erdélyi Református Főkonzisztórium története*
- Szigeti Rudolf–Újváriné Balogh Marika: *A romániai magyar könyvkiadás bibliográfiája 1950–1985*
- Vekov Károly: *Váradai Ferenc erdélyi püspök művelődéstörténeti szerepe*.

Néhány megbízás véglegesítése még folyamatban van.

5. A helyi csoportok és a központ közötti kapcsolatok szorosabb kiépítése.

6. Az alábbi kiadói tervbe foglalt kiadványok megjelenésének biztosítása:

I. A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály kiadványai:

— *Erdélyi Múzeum*, LVI. kötet, 1994. 1–2. és 3–4. füzet (Felelős szerkesztő: Benkő Samu)

Közösen a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztállal.

— *Erdélyi Tudományos Füzetek* (Felelős szerkesztő: Dávid Gyula)

215. sz. Kovács András: *A radnóti várkastély*

215. sz. Muckenhaupt Erzsébet: *XVI. századi német reneszánsz típusú könyvkötései a csíksomlyói műemlékkönyvtár gyűjteményében*

— *Romániai Magyar Bibliográfiák* (Felelős szerkesztő: Dávid Gyula)

Szigeti Rudolf–Újváriné Balogh Marika: *A romániai magyar könyvkiadás bibliográfiája 1950–1985*

— *Erdélyi Történelmi Adatok* (Sorozatszerkesztő: Jakó Zsigmond)

VI/2. Kovács András: *Gyulafehérvár város XVII. századi törvénykezési jegyzőkönyvei*

II. A Természettudományi és Matematikai Szakosztály kiadványa:

— *Múzeumi Füzetek*, 1994 (Felelős szerkesztő: Kékedy László)

III. Az Orvostudományi Szakosztály kiadványa:

— *Orvostudományi Értesítő* 66. kötet, 1993 (Felelős szerkesztő: Péter H. Mária)

A Szakosztály nagyváradi tudományos ülészakán elhangzott előadások.

IV. Műszaki Tudományi Szakosztály kiadványa:

— *Műszaki Tudományos Füzetek* (Felelős szerkesztő: Barabás Tibor)

A műemlékvédelem elméleti és gyakorlati kérdései.

7. A honismereti-helytörténeti pályázatra beérkezett munkák elbírálása.

Jelentésünk élén elmondtuk, hogy amit elvégeztünk, a magunk erejéből és önzetlen támogatóink segítségével, az „ahogy lehet” szellemében értük el. Ez konok küzdelmet, újrakezdéseket, kudarcot, de állhatatosságot is jelent. Úgy hisszük azonban, beszámolónkból az is kiderül: ez új gyökérhajtásokat is jelent, a túl- és továbbbélés elpusztíthatatlan gyökereit. Ezek kisarjztatását viszont már az új vezető testületeknek kell vállalniuk.

Amidőn a leköszönt szakosztályi elnököknek, titkároknak, választmányi tagoknak és valamennyi segítőkész tagtársunknak megköszöni munkáját és támogatását, a leköszönő elnökség az előterjesztettek alapján tisztelettel kéri az 1993. évi jelentésünk elfogadását.